

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 20. marca 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje.

Prva slovenska zmaga v Korotanu.

Stara Peca, sivi Obir, in ostale Karavanke, preko katerih ni smel gledati, ni smel niti misliti koroški Slovenec, stresle so od prevelikega veselja svoje snežne glave, ko je odzvanjalo od njih sinov gromovito: „Zmagali smo“. Prvikrat pojde koroški Slovenec na Dunaj, da brani tam svete pravice svojega naroda. Slavno ime: Einspieler, pod katerim smo se dosedaj borili, zmagalo je nad dušmaninom našim. Huda vojska je bila. Nemštvo in slovensko odpadništvo je stalo na jedni, Slovenstvo na drugi strani; vojščaki s svojimi vse razdirajočimi idejami, s katerimi je okužena že skoraj vsa Koroška na jedni, branilci božjih naredb in svetega prava svojega naroda na drugi strani. Bog je bil z nami. Večna mu hvala! Najlepše in največje število je bilo slovenskih volilcev v Velikovcu. Sme se ponosno reči: Podjurski Slovenci so jedro slovenskega Korotana. Bister je njih duh, ko valovi deroče Drave, trden značaj ko skalovje Obira, kralja slovenskih gorá na Koroškem. Pa tudi volilci celovškega slovenskega okraja držali so se hrabro in pokazali nasprotnikom, da poštenje, da slovensko ime več velja nego žuganje in — denar nasprotnikov. — Da, huda vojska je bila. Barčico našo zagnali so valovi sredi srditega morja in pretili jo potopiti, ali pripihljaj je ugoden vetrič in dovedel jo do brega. Že smo jeli klicati: „Zgubljeni smo, z Bogom, mili bratje“. In kdo je nas rešil. Isti, ki je ustvaril in vodi vse narode, in tudi Slovence, je uslišal klic potaplajočih se mornarjev, uslišal prošnje najiskrenejše domovinske ljubezni navdušenih mož, ki ne morejo v javnosti delovati, in — nam pomagal. Le šest glasov manjkalo je

Slovincem, a pridobili smo, če tudi po težavnem boju in trudu, osem konservativnih Nemcev, ki so glasovali za slovenskega kandidata. Naš kandidat stolni sholastik g. Lambert Einspieler je dobil 117, nasprotni kandidat, slovenski odpadnik Kiršner 114 glasov. Zmagali sicer nismo le s slovenskimi glasovi, ker smo več slovenskih prej naših občin zgubili, pa vendar je nepopisljivo veselje zavladalo po vsem slovenskem Korotanu, ker koroški Slovenci vidijo po več nego tridesetletnem krutem bojevanju vsaj neki uspeh svojega truda. Nismo še dosegli vsega, če imamo svojega poslanca, nimamo še slovenskih šol, ki so prvi pogoj našemu narodnemu obstoju, a imenitne posledice ima vendar ta naša slovenska zmaga. Okrepil se bode narodni življenj, da z večjim navdušenjem in z večjo požrtvovalnostjo delujemo za sveta naša prava, ali vsaj da se okrepi celemu narodu slovenska zavest in slovensko prepričanje. Uplivala bode tudi ta zmaga i na one može, ki so že hoteli s puško proč, češ, da itak vse nič ne pomaga, oživila bode ona vse k novemu delovanju in življenju! Da, dragi Slovenci, dragi volilci! Ohranite zmirom pravi slovenski duh, krepčajte ga, da bode mogočen silovit — in povsod spoštovano slovensko ime! Slovenci koroški, trdno sklenite, kakor pesnik pravi:

Nazaj
Nobeno ped,
Za celi svet,
Ne damo več,
Ne damo preč,
Ne damo zemlje naše!
Slovenske zemlje naše!

Vam, naš izvoljenec naroda slovenskega, v tužnem Korotanu, pa sprostiti hočemo od pravičnega Boga blagoslov nebeški. Spremljevala Vas

bode povsod ljubezen in zaupanje naroda. Delajte pogumno in srčno z blagor jednotne, mogočne, svobodne Avstrije in za srečo in blagor doslej toliko preziranega in zaničevanega slovenskega Korotana. Živili! —p—

Zmagali smo!

(Koroško, dne 16. sušca.)

„Kalvarijo svojo naš rod je imel
In dneve prebitke trpljenja,
A zdaj mu rešitve je zor zažarel,
Napočil mu dan je vstajenja!“
Simon Gregorčič.

Zmagali smo! Zmagali smo! Prvi hip kar vrjeti nismo mogli. In vendar je res: Prodril je naš slovenski kandidat v celovško-velikovškem okraju, izvoljen je prvič slovenski državni poslanec na Koroškem Lambert Einspieler.

Čuj torej, širni slovenski svet: koroški Slovenci še živimo, ustajamo! Mati Slovenija, dvigni se, čelo naj se ti zopet zjasni, poglej ponosno na najzadnje izmed svojih sinov! Čula si že naše zadnje obupne vzdihljaje: Bijemo zadnji smrtni boj; kmalu prominemo. A danes stopamo samosvestno pred te, venec zmage ovija naša čela, naznanjamo ti veselo novico, da smo smrtno nevarnost srečno premagali!

Zmagali smo! Strt in poražen pa leži naš nasprotnik v prahu in ne more umeti svojega poraza, ne more umeti, kako da se malemu narodiču po toliko letih možno najhujšega zatiranja ni zatrla življenska moč.

Strt in poražen je naš nasprotnik, mi pa se veselimo pravične zmage in slavimo slavno zmagoslavje!

Veselje, katero širi naša srca, se ne da popisati.

O stoletnici Vodnikovih „Lublanskih Noviz“.

II. Leposlovni časniki.

1. Listi za mladino.

Vedež, časopis za šolsko mladost, se je prikazal prvič na dan o polovici l. 1848. v Ljubljani. Lipovi listi so mu venčali glavo, nad njo pa je sijala zvezda. Izhajal je prva leta vsak četrtek, l. 1851., ko je zaradi pomanjkanja naročnikov zamrl, pa na štirinajst dni. Izdajal in urejeval ga je J. Navratil, zalagala pa Rozalija Eger. Poslednje leto je izhajal v založbi Navratilovi. „Vedež“ so rabili po malih šolah mesto šolskih čitank, naročniki so mu bili večinoma dobrotni rodoljubi, ki so ga zastonj razdajali mladini. (J. Navratil, Zakaj je nehal Vedež? Slov. Glasnik 1859, IV. 151.) Mala 8°.

Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladost. Ivan Tomšič si je postavil trajen spomenik v srcu slovenskega naroda, ker mu je osnoval l. 1871. uzorni list za mladino „Vrtec“, katerega je obdelaval z neumorno ustrajnostjo do smrti dne 17. malega travna 1894. Sedaj mu je urednik, lastnik in izdajatelj Anton Kržič. „Vrtec“ izhaja po jedenkrat na mesec. Vel. 8°.

Angeljček. List za najnežnejšo mladino, se je pridružil kot priloga „Vrtecu“ l. 1895., ter ž njim vred izhaja pod istim uredništvom. Mala 8°.

Knjižnica za mladino, ki jo je ustanovila „Zaveza učiteljskih društev“ ter jo je izdajal in urejeval Andrej Gabršček v Gorici, pomnožila je izdatno naše slovstvo za mladino. Predlanskim in lani je konec vsakega meseca prihajal po jeden snopič na dan — vseh je izšlo 26 — žal, da je zaradi prepričle podpore začasno prenehalo to važno podjetje.

Veselo poročilo otrokom. Ta časnik, izhajajoč v raznih jezikih, je pisan v protestantskem zmislu. Do sedaj je izšlo menda 6 števil. Prvo stran številke zavzema slika. Konec lista stoji opomnja: Na prodaj v „Zalogi spisov kristijanskih“ na Dunaji, L. Elisabethstrasse 6. V Londonu: Tiskarna, „Children's Special Service Mission“, 13, Warwick Lane, Paternoster Row (T. B. Bishop, tajnik). Letnica ni zabeležena. Dosedanje številke tega „Veselega poročila“ so lani brezplačno razdajali protestantje po ljubljanski okolici. Mala 4° na 4 str.

2. Dijaški časniki.

Torbica jugoslavjanske (jugoslavske) mladosti. To je prvi tiskani*) slovenski dijaški

*) Razven tiskanih dijaških listov je izhajal na vsaki gimnaziji na Slovenskem nebroj pisanih dijaških časnikov n. pr. „Zora Jadranska“ na tržaški gimnaziji pod nadzorstvom prof. J. Šivca l. 1859. (Slov. Glasnik, 1859, III. 69.) V ljubljanskem Alojzijevišču so negovali gojenci že l. 1848. list „Slovensko Daničico“, pozneje „Mlade cvetke“, „Limbar“ in „Domače vaje“, ki še zdaj izhajajo. (dr. J. Lesar, Doneski za zgod. Alojzijevišča, str. 63.)

list. Spočel se je na ljubljanski gimnaziji l. 1862. Prvi urednik „Torbice“ je bil Ljudevit Tomšič. Trije zvezki so izšli v Ljubljani. L. 1863. je morala „Torbica“ bežati v Zagreb. Ondukaj je prinašala leposlovne dijaške spise v slovenskem in v hrvaško-srbskem jeziku. Urejevala sta jo Nikodem Ravnikar in Lj. Tomšič. L. 1863. sta prišla na svetlo dva zvezka, l. 1864. pa štirje. 8° Namesto „Torbice“ je namerjal Ljudevit Tomšič izdajati „Jugoviča“, (Novice, 1864, l. 34.) a ni znano, da bi se bil ta list kdaj prikazal na dan.

Vesna. Mesečnik slovenskega dijaštva. Izhajala je po jeden pot na mesec od 15. dne sušca l. 1892. do konca l. 1894 v Celju. Zalagal jo je prvi dve leti Dragotin Hribar, zadnje leto pa „Vesnani“ na Dunaju. 8°.

Zora. Glasilo slovenskega katoliškega dijaštva. L. 1895. urednika: Frančišek Pavletič in Frančišek Jankovič. L. 1896.: Valentin Levičnik. L. 1897.: Anton Vadnal. „Zora“ izhaja na Dunaju letos vsak mesec jedenkrat izimši dva počitniška meseca, prej je izhajala po štirikrat na leto. (Pride se.)

Ljubljanska gimnazija je imela svojo „Slavijo“, kateri je bil sotrudnik tudi Josip Žvegelj (Radonjevič), „Vaje“, ki so jih osnovali jeseni l. 1854. osmošolci Bril, Erjavec, Mandelc, Tušek, Zarnik in Simon Jenko (Fr. Levec, Odlični pesniki in pisatelji slovenski. Zvon, 1879, 354). Leposlovno-znanstvene liste so spisavali tudi slovenski bogoslovci po raznih semeniščih. Tako je n. pr. v ljubljanskem semenišču mnogo let izhajala „Lipa“.

Plakali smo že tako rekoč ob grobu, kamor naj bi skoro pokopali zadnjo nado na boljšo bodočnost. In nakrat tolika sprememba: mesto žalnega pokopa veselo ustajenje k novemu, srečnejšemu življenju uresničenih idealov.

Nepopisno veselje je zavladalo, ko se razglasi, da je volitev ugodno izpadla za nas Slovence. Veselje bilo je temvečje, ker smo se do zadnjega trenutka bali, da bi podlegli spletkam naših nasprotnikov, ki so napeli vse sile in upotrebili vsa dovoljena in nedovoljena sredstva, da bi izneverili naše volilne može. A ti so stali trdno kakor skala v svesti si, da stoje za sveto in pravično stvar, za svoje staro pravo.

Petnajsti sušec leta 1897. je in ostane epohalnega pomena v zgodovini koroških Slovencev. Spominjali se ga bodo še pozno naši potomci, spominjali se bodo velepomembnega dne, s katerim je koroškim Slovincem napočil začetek boljše dobe.

Bogu hvala, ki je blagoslovil naš trud! Slava našim vrlim narodnim boriteljem, čast zavednim in značajnim volilnim možem! Slava našemu izvoljencu: Lambertu Einspielerju!

Izvorni dopisi.

Iz Kamnika, dne 16. marca 1897. (Od koga se učimo? IV.) Z žalostjo opazamo, da se Slovenci nikakor ne moremo povzpeti do odločne narodne slovenske in slovanske zavednosti, do take zavednosti, katere bi ne nosili samo pri gotovih prilikah na jeziku, ampak jo vedno in povsod kazali i zasebno v družini i javno pred ostalim svetom. Slovanstvo bi nam moralo biti merilo, po katerem bi uravnavali svoje delovanje, s slovanskega stališča bi morali meriti svoje korake.

Predno storimo kaj tacega, kar bi bilo važno in odločilno za ves narod, uprašajmo se poprej vselej, ali bo to na korist narodni politiki naši ali ne. Ako nam odgovarja vest, da pravi Slovenec-Slovan kaj tacega ne more in ne sme storiti, poslušajmo ta glas in ravnajmo se po njem. Potem se gotovo ne bodo dogajale take stvari, kakor se dogajajo sedaj, ko se brati z zakletim nasprotnikom Slovanstva brat zoper brata! Izkušnja, bridka izkušnja ne par desetletij, marveč več nego deset stoletij bi nam že vendar morala odpreti oči, da bi spoznali grenko resnico: Nemec nam je škodoval in nam škoduje, kjer in kedar more in kolikor more.

„Hic niger est, hunc tu Romane caveto!“ Iščimo si zaveznikov pri svojih bratih, ki so nam najbližji po krvi in jeziku in ki bodo v istini imeli srce na roki in roko na srcu za trpeče svoje sobrate. Rojaki! Naš spas je v Slovanstvu. Kdor tega ne uvidi, ta je slep. Dokazov nemškega prijateljstva imamo že dovolj. Čas, skrajni

čas bi že bil, da bi nas srečala pamet. Daj Bog! Toda tako daleč se spozabljam, da odpiramo vrata tujki celó tam, od koder bi nas ne mogla pregnati, ako bi ji ne gladili poti sami: v naših rodbinah se šopiri tujščina ter izpodriva slovensčino.

In mi se ne sramujemo, da se nazivamo sami in da nas imenujô tudi drugi narodnjake? Ironija! Lep slovenski narodnjak je to, čegar obitelj ne govori ali morebiti še celó zaničuje jezik svojega očeta! Lep rodoljub to, kateri naglaša svojo narodnost le tedaj, kadar vidi, da mu utegne to kaj donasati! To je žalostna prikazen! Slovenščina si mora pridobiti ustop in veljavo v družini, ki je ali bi vsaj morala biti temelj narodovega življenja, temelj, na katerega naj bi potem uspešno zidala dalje šola.

Uzor Slovana in Slovenca bodi nam zopet Svetec! Svoje slovansko mišljenje, kateremu daje duška ob svečanih prilikah, kakor n. pr. ob prihodu Čehov v Ljubljano, ko je napil Rusom, to slovansko mišljenje kaže i v dejanju. On je Slovan in Slovenec ne samó v besedah, ampak tudi v dejanju, ne le pri svečanostih, marveč tudi v družini, doma med svojci. Tu ne slišite one mešanice, katero mora človek tolikokrat požirati pri takózvanih „narodnjakih“, ne v njegovi hiši se razlegajo samo čisti glasovi domači.

Najboljši dokaz pa, da je bil Svetec vedno zaveden Slovan in Slovenec, je ta, da je bil našim narodnim nasprotnikom vedno trn v peti. O njem niso nikdar rekli: Ta je „naš“ mož! Pregarjali so ne le samó njega, marveč vsakogar, ki se je drznil potegovati se zanj. Kako zagrizeno sovraštvo so gojili do njega, vidimo jasno iz tega, da so nekega slugo, ki ga je zagovarjal, dobro naklestili in nabili. Nekje drugod pa — menda je bilo v Kočevji — so mu priredili možki, ženske in otroci „mačjo godbo“, to je ropotali in zbijali so po pokrovih, piskrih, škafih, deskah itd. Pošt-no bi ga bili premlatili, da ga ni ščutil krčmar, pri katerem se je bil ustavil. Kako ogorčenje je vladalo, spoznamo iz tega, da se je pozneje neka gospa — takrat, ko je demonstrirala proti Svetcu, je bila še gospodičina — prišedši ž njim skupaj izrazila:

„Takrat bi vas bila kar pobila, ako bi vas bila mogla! Danes je seveda drugače.“

In to je bila — nota bene — ženska! Kacega mnenja so bili še le možki! — Vidite, dragi rojaki, tako se je godilo Svetcu Slovanu-Slovincu! Boljšega izgleda nam ni treba iskati.

D. L.

V Gorici, dne 14. marcija. (O volitvah.) Dandanes ni pač skoro mogoče pisati o drugem nego o volitvah. Pri nas na Goriškem zanimajo izvestne kroge še druge politične spletke in homatije, o katerih se pa sedaj govori le bolj na tihem; čas ni še primeren, da bi se take zadeve

obešale na veliki zvon. A v kratkem zabliskne in najhitreje bode potem — grmelo. V interesu našega ljudstva se nadajamo, da bode to le nevihta v kozarcu vode, ki bode pa imela vendar dobre nasledke. Najbrže pridemo na križem pot. Neznatno krdelce bode potem ropotaje šlo svojo pot, a ogromna večina naroda in razumnštva pojde isto ravno pot in za istima voditeljema naprej, za katerima je hodilo do sedaj. Sicer pa čemu bi si belili glave sedaj s takim razmotrivanjem, ko imamo povoda dovolj, da se veselimo. Prva bitka na volilnem bojišču izpadla je za nas izvrstno in pokazala, da je naše ljudstvo zavedno in da ima neomejeno zaupanje do naših dosedajnih voditeljev. Pri vsej veliki skušnjavi, pri vsem tem, da je neko človeče, ki je iskalo in našlo dovolj kruha med slovenskim prebivalstvom, radovoljno sprejelo nesramno nalogo, trositi denar med volilce in na ta način podkupovati glasove proti g. dru. Gregorčič-u, stali so naši slovenski volilci v 5. skupini kakor skala trdni, zgubil se je od naših le jeden glas, a še ta le radi tega, ker je dotični volilni mož zamudil vlak. Vsi slovenski volilni možje v Gorici, Bolcu, Cerknem, Tolminu, Sežanu in v Gradišči pokazali so, da razumé važnost in sežaj svoje naloge, ter so rešili to nalogo častno.

Od 438 volilnih mož glasovalo je 256 za dra. Gregorčič-a, 6 za socialista Marna-a, 173 za furlanskega kandidata Waiza in 2 za viteza Bujattija. Ta volitev je zelo poparila nade nasprotnikov, ki so mislili, da za par Judeževih grošev pridobijo med Slovenci toliko glasov, kolikor jih potrebujejo do večine. Gospoda se je prepričala, da so minoli časi, ko se je dal Slovenec slepiti po italijanskih sladkih frazah in groših, in da ima pred seboj zavedno ljudstvo, ki je naudušeno za svoja dva voditelja in gre, če treba, za nju v ogenj.

Druga bitka bode v terek, 16. t. m. V slovenskem delu naše grofije voljen bode soglasno gospod grof Alfred Coronini, dočim pride med Furlani najbrže do praske med duhovnikoma Faidutti in Zanetti, vendar bode voljen skoro gotovo Zanetti. O tem bomo poročali še tekom tega tedna. (Izvoljen je Zanetti. Op. ur.)

Hud boj bil se bode pa v skupini mest in trgov dne 18. t. m., v veleposestvu 22. marcija, Italijani v Gorici in njihovo politično društvo „Unione“ kandiduje tu necega Lenassi-a, ki je rojen na Razdrtem in se je tam zval Blaž Lenaš; sedaj je bogataš v Gorici in — italijanski kandidat. Temu nasproti bode menda kandidoval vitez Edvard Bujatti, tajnik kupčijske zbornice v Trstu, ki je že skoro prodril pri zadnji volitvi proti dru. Maraniju. Če si pridobi Bujatti v svojej domovini, v Furlaniji, le nekaj glasov, zmaga skoro gotovo proti prej imenovanemu kandidatu goriških nestrpenecv. Tudi v veleposestvu so

Senica.

Mrzel veter je pihal z bosenskih gor in zrnast, oster sneg je naletaval. Čim bolj se je mračilo, tem bolj je pritiskal mraz. Vse, kar čuti zimo, iskalo je zavetja.

Stopil sem v svojo borno, a toplo sobo, koje stene in tla so bila od vrha do tal in črez in črez pokrita z žimnatimi bosenskimi koci in preprogami. Nisem se še dobro ukeril v domu, ko sfrči senica izza kovčega in sede na mizo. Gotovo je nedolžna žival, iskaje živeža in gorkote, opoldne, ko je bilo odprto okno, zašla v mojo sobo in čuté se ujeto, skrila se za kovčeg. Obveselil sem se božjega bitja, ki je prišlo k meni v gosti in sočutno sem zrl na živalico, ki je sedé na mizi vidno drhtela strahu. Mehki čuti so mi napolnili prsa in dobrodejno usmiljenje. In začel sem drobno gostjo loviti. Hotel sem jo potolažiti, pobožati, povedati jej, da jej žalega ne storim in jo potem spustiti v zlato svobodo. Oprezno sem se bližal mizi, ali ptičica je zletela na posteljo; po prstih sem se prikradel k postelji, stegnil roko — moja jetnica je švignila na peč. Pristavil sem stol in zrl v nedolžno stvar, ki je slutila Bog ve kako nevarnost in morda celo pretečo smrt. Počasi sem se bližal, stegnil roko, ali zastonj: sirota je odskakljala na stran, počenila in brezsilno in plašno pogledala name. Zdelo se mi je, da je

opešala, da jo tare morda glad, ali pa žalost po sorodu in po izgubljeni svobodi. Zdelo se mi je tudi, da tu sem poklican pomagati, storiti konec trpljenju. Pa jedva se je moja roka dotaknila mehkih perot, že se je dvignila nesrečnica; onemogla in omočena od prižgane luči sfrfotela je k svetilki in obvisela s krepeljci na stenski preprogi; no tam se jej ni zdelo varno; znova je napela sile, zletela in v omotici sedla na mojo ramo. Segel sem po njej, ali ujel je nisem, ker je zbežala na polico. Sédel sem k mizi, da bi čital knjigo, pa čitati nisem mogel, ker mi usoda živali ni dala pokoja. Naklonil sem glavo na roko in prašal sem se: ali ni bitje nad nami polno ljubezni in skrbi za nas, za naš blagor, za našo časno in večno srečo, mi pa ne razumemo te skrbi, ljubezni in dobrote in slepci bežimo pred onim bitjem, bežimo in hitimo v propast in pogubo, jadikujoči in obupajoči, a Vsevedec drži svojo mogočno roko nad nami in nam jo nudi! In še enkrat sem poskusil rešiti. Uzpel sem se in pod kapo sem hotel podvezniti ptičico: odletela je in padla tik vroče peči v oni predel sobe, kjer je stala nekdanj domača kopelj turških žen. Tje lezti bi bilo težavno. Prepričan sem bil, da je ptica pogubljena na veke, da v tem toplem kotu, nevajena take vročine, pogine črez noč in da zjutraj bom vrgel njeno telesce na dvor. Ali misel, da je nisem mogel rešiti, me

ni zapustila. Neprestano sem si ponavljal: ali v vseh nadlogah, ki te tarejo, skrbeh, ki te more, boleznih, ki se javljajo, ni božja roka nad teboj, čuvajoča te, vabeča, dvigajoča te k sebi, ti pa neveden in nezaupliv jadikuješ, togotiš se in jeziš, a treba bi bilo, da zaupljivo obrneš pogled kvišku v jasno lice Onega, ki te hrepeneč vabi v svoje okrilje! Zakaj ne zaupaš Onemu, ki te skuša danes, da te nagradi jutri!

Precej ko sem drugo jutro ustal, pogledal sem v kot tik peči in glej — ptičica še živi in čepi pod desko. S palico sem lahko potipal na rep moleč izpod deske. In čudo — senica je sfrfotala na polico. Tam je počenila, a kakor bi dremala in pojemala. Pa glej, zunaj na oknom na drevesu je zadonel ptičji glas, izzivajoč in klikajoč. Kako novo, vedro življenje je mahoma probežalo po telescu moje sirote, kakšen krepek glas je odgovoril drugu v svobodi! Odprl sem okno, ali koj ni mogla najti odprtine; na peč je smuknila, polna bistrega življenja in radostna, da je zopet slišala domače glasove. Novi klikki so se razlegali v sobo. Jetnica je naposled zletela na omreženo okno in od tam — kako čvrsto je plavala s svojim drugom črez dvor v svoj dom, v mrzlo, prozorno ozračje!

Nemo sem zrl za srečno dvojico. Pi.

razmere za slov. kandidata grofa Alfreda Coroini-ja zelo ugodne in bi bilo zelo čudno, ako bi zmagal nasprotni kandidat dr. Versegnassi. Da se Italijani sploh zelo bojé, vidi se najbolj iz njihovih listov, ki sedaj pred velitvijo kar besne. Take pisave, tako podlega obrekovanja, tacega izbruhanja strasti in sovraštva ne najdete drugod, nego v teh liberalno-čifutskih listih. Vidi se iz te pisave, da se boji dr. Pajer, ki vse to vodi, za svojo politično prihodnost in da je zelo nervozen; inace ni mogoče razumeti tacega besnenja.

S Koroškega, dné 16. marca. (Zanimivosti zadnjih sej deželnega zbora. — Dr. Artur Lemisch in „Slovenski Narod“.) Danes Vam hočem nekaj poročati o naših liberalcih. Ti so pa prav zares liberalci! Skoro ne bode imeli pravega pojma o njih. Oni so odločni, izrecni nasprotniki vere, cerkve in vseh verskih naprav. To so zopet prav jasno pokazali v predzadnji deželnozborski seji. Na dnevnem redu je bila vladna predloga za upeljavo verouka na višji realki, katera se je pa odvrnila, letos že tretjkrat. Kakor znano je Koroška poleg dveh v Avstriji jedina kronovina, kjer se na višji realki ne poučuje verouk in se tudi ne bode, dokler ostane na krmilu sedanja liberalna klika. Zanimivo pri tem je pa, da imajo ti ljudje vero vedno na jeziku; po volilnih shodih in v volilnih oklicih se izdajajo za goreče (?) kristjane. Ravno tako so se tudi v zbornici ob omejeni priliki čuli glasovi: jaz spoštujem vero; jaz smatram verski pouk za potreben itd. Kakor refren se je pa pri vseh glasilo ob koncu: A pri nas na Koroškem ni mogoče. In ko jih naposled njih pristaš sam poslanec Kotz opozori na grozno nelogiko in jim jasno pokaže, da morajo glasovati za upeljavo verouka, če ga smatrajo za potrebnega, in če se je verouk mogel upeljati po drugih kronovinah, zakaj bi se ne mogel na Koroškem: tedaj se je pa pokazalo, da je njih versko prepričanje — gola fraza. Nekako nevoljen sklene poročevalec dr. Artur Lemisch svoje poročilo z besedami, iz katerih se jasno spozna, da je bila cela debata umetno uprizorjena komedija: Rekel je: „Kratko malo, mi smo gotovi, gre se za to, kdo ima večino.“

Ista usoda kot vladno predlogo je zadela predlog slovenskega poslanca Grafenauerja, da naj se v deželno bolnico pokličejo mesto svetnih postrežnic usmiljene sestre. Ne oziraje se na prednosti in koristi, ki se ne dajo poplačati, je poslanec Grafenauer s številkami dokazal, da so usmiljene sestre v materijalnem oziru ceneje za celih 2149 gld. od svetnih postrežnic. A naši liberalci rajši ukradejo deželi 2149 gld., kakor da bi poklicali redovnice sv. cerkve.

Da so naši nasprotniki skrajno nestrpni, kakor v verskem tako i v narodnem oziru, je znano in sem o priliki deželnozborskega zasedanja večkrat omenjal. Tako rekoč javno so pa podpisali svoj tajni program v narodnem oziru: Sovraštvo in pogin Slovincem! v zadnji seji, ko so dovolili podpore zloglasni „Südmarki“ in čifutskemu „Schulvereinu“. Pravično ogorčenost proti temu, da bi se z denarjem slovenskih davkoplačevalcev raznarodovali slovenski otroci, sta izražala naša poslanca Einspieler in Grafenauer, a seveda zaman! Zasedanje je bilo zaključeno dné 10. marca z nagovorom glavarja grofa Goessa in z običajnim slava klicem na cesarja.

Deželni zbor je torej končan; in kakšne misli nas navdajejo ob njegovem sklepu? Žalostne. In kako tudi ne! Videli smo, kako so se starejšim našim zakletim sovražnikom pridružili mlajši, ki prav z mladeniškim ognjem in satanskim navdušenjem segajo po naših najdražjih svetinjah: veri in narodnosti, hoteč ji iztrebiti. In med poslednjimi je jeden prvih dr. Artur Lemisch.

Zato nam je naravnost neumljivo, kako more „Slovenski Narod“ dr. Lemischu tako rekoč častitati na zmagi v V. skupini. Kakor nam poročajo časopisi, majejo se tla takozvani narodni stranki. Ako bi tega tudi ne vedeli, nam zadostuje omenjena izjava, da sklepamo: Za „Slov. Narodom“ ne more stati slovensko ljudstvo, ne more stati mogočna stranka slo-

venskih rodoljubov, ki bi odločevala usodo slovenskega naroda. Ali naj morebiti rečemo, da ima mali slovenski narod mogočno, mnogobrojno stranko samih izdajic in odpadnikov, ki so zadržali glas narave in se vesele zmage sovražnikov nad svojimi sokravnimi brati? Pač ne! Tako pesimistično ne bomo sodili, in tudi istinitosti ne odgovarja. Dr. Lemischeve zmage se veseli jeden sam mož in ž njim neznatno številce narodnih odpadnikov, ki od slovenske narodnosti niso ohranili drugega, kakor sam jezik, da ga onečaščajo in ž njim kolnejo svojim bratom. Pač žalostno in nam mejnim Slovincem, ki tako grenko občutimo pezo nemškega nasilstva, naravnost neumljivo, kako pridejo one besede v slovenski, narodno slovenski (?) časopis. Ali ima morebiti dotični pisec „v krvi“, da mora tako pisati? Malo čudna je venderle njegova kri. Toda ker mora tako in ne more drugače, ga opuščamo — sebi v tolažbo, da ni tolmačil misli one velike večine kranjskih Slovincem, katerih kri in srce sočustvuje z nami bednimi koroškimi Slovinci.

Iz zlate Prage, 16. marca. — Državnozborske volitve razburjajo od 12. t. m. češko kraljestvo. Z izidom volitev za peto kurijo so češki listi v obče zadovoljni; prodrla sta le socijalista Steiner in Vrátný, prvi v smíchovskem, drugi v plzenskem okraju, ker v teh okrajih ima socijalna demokracija premoč. V mladoboleslavskem okraju je zmagal Mladoček Herman Janda proti socijalistu Šustru, pa le z majhno večino; v kraljevograškem okraju Formánek proti socij. Štěpánku; v jičinskem Doležal proti socij. Černému; v litomyšlskem Karol Adámek proti socij. Burianu; v časlavskem Bečvář proti socij. Šturcu; v kolínskem dr. Engel proti socij. Reisu; v táorskem V. Holandský proti samostojnemu kandidatu Bašteckému, v píseckem okraju Dostál proti socijalistu Vaňki. Torej je skoro na celi črti zmaga mladočeška. V volilnem okraju Praga Smichov Karlín volitev še ni odločena. Pri prvi volitvi je dobil mladočeški kandidat poslanec V. Březnovský 17.000 glasov, njegov nasprotnik socijalni demokrat K. Dělic pa 15.000 glasov, dočim je razpolagal katoliški in staročeški kandidat kaplan J. Šimon komaj s 300 glasovi. Danes se vrši ožja volitev med prvima dvema. Nemci iz praškega kazina se prve volitve niso udeležili, pač pa so oddali vsi židje, ki so doslej volili s Čehi, glasove socijalistu. Za ožjo volitev pa se je naročilo vsem Nemcem, da naj volijo demokrata, češ, bolje je imeti mednarodnega zastopnika, nego češko-narodnega nasprotnika. Na Dunaju in drugod se bori socijalno-demokratska stranka zoper kapitaliste, v Pragi pa jo podpirajo kapitalisti z denarjem in pritiskom. Če propade mladočeški kandidat Březnovský, pripisovala se bode krivda najbrže Staročekom in katoliški stranki, ker bi bil Březnovský že 12. t. m. izvoljen z večino, če bi ne bili ti dve stranki postavljali svojega kandidata Šimona in tako ne drobili glasov, dobro vedoč, da nimate nikake nadeje na zmago. Sicer pa so volili Staročehi in katoliški volilci pri ožji volitvi Březnovskega. Nemci pa se hočejo s tem, da volijo socijalista zahvaliti, da so demokratje pomagali v Budějovicách nemškemu liberalcu Herbstu, sinu znanega ministra in vodje nemških Čehov, do zmage. Češki kandidat dr. Zátka je dobil 263, Herbst pa 309 glasov; odločila je češko-slovenska demokracija, ki je izdala svojo narodno stvar!

V Pragi pomaga danes agitovati vodja socijalistov na Dunaju dr. Adler s celo kopicjo dunajskih agitatorjev. Glasovi so naprodaj čisto za „frakelj šnopsa“ . . .

Marsikdo bi rad vedel, zakaj se Staročehi utikajo s svojimi kandidati v volitve, dasi se je že tolikrat pokazalo, da nimajo zaslombe v narodu. Dr. Mattuš je odgovoril na to uprašanje, češ, da so se razmere za bodoči državni zbor silno spremenile, ker je levica razpadla v prah in pepel, in ker bo zbornica pomnožena z 72 poslanci. Konstelacija strank bo nova, in te bi se Staročehi radi udeležili. Več važnih postav bo prišlo na dnevni red, in zlasti pri avstro-

ogrski pogodbi bi imeli Staročehi radi tudi svoje zastopnike. Žal, da le malokedo vrjame tej izjavi! —

V krajih, kjer je češko prebivalstvo mešano z nemškim ljudstvom, postavili so Čehi 9 kandidatov, kateri sicer ne prodero nikjer, ali pokazali bodo še jedenkrat jasno vsemu svetu, da tako zvanega „izključno“ nemškega ozemlja ni!

15. marca je umrl znameniti češki pisatelj Edvard Jelínek, star 42 let. Ródil se je v Pragi, studoval na realnih tukajšnjih šolah, ustopil l. 1872. v službo praške občine in postal l. januarija 1880. l. oficijal. Učil se je slovanskih jezikov, zlasti pa poljščine. Urejeval je list „Sborník Slovanský“. Istega leta je pripeljal iz Krakova truplo slavnega pesnika češkega B. Jablonskega. Dela Ed. Jelínka se jako hvalijo; kako lepo je znal pripovedovati, pričajo „Ukrajinske dume“, katere so prevedene i v slovenščino. Baš sedaj izhaja najnovejše njegovo delo v „Lumfru“: „Benátské zrcadlo.“

Važni dogodki.

Pri državnozborskih volitvah v Galiciji pojavili so se resni nemiri in izgredi, ki so in bodo imeli jako žalostne posledice. Mnogo izgrednikov je ranjenih, mnogo ubitih; mnogo jih je v ječi, kjer čakajo obsodbe vsled javnega nasilstva. Volitve so se vršile pod silnim pritiskom, vsako, še tako podlo sredstvo je bilo vladajoči plemiški kliki dobro, ni se menila niti za zakone niti za politično dostojnost. Dejstvo je, da so gališke volitve v moralnem oziru tako nizko, kakor morda le še na Ogrskem. Po nekaterih občinah so se vršile volitve po noči skrivaj, tako da opozicijske stranke niti zanje vedele niso ali pa so zvedele še le po končani volitvi o njih, po nekodi je oborožena sila zabranila ljudstvu posluževati se najvažnejše politične pravice. Opozicijske kandidate in voditelje so zaprli brez pravega uzroka, češ, da je to v interesu javne varnosti. Pri takih okolnostih pač ni čuda, da i to pohlevno ljudstvo ni moglo ostati mirno, razdraženo je razpodelo komisije, katere člani so si le z največjo težavo rešili življenje. Najhujše je vrelo v Levovu, kjer je neštevilna množica demonstrovala za izvoljenega socijalista Kozakijeviča; husarje, ki so narejali red, so kamenjali, izložbe in okna javnih uradov razbijali; pri tem je bilo več delavcev nevarno ranjenih. Ledena skorja, ki je leta in leta obdajala Galicijo, pa je vender prebita: absolutne prevlade plemiške ni več! Kandidatje osrednjega odbora poljskega so sicer po večini prodrli, ali prišlo bo vender i nekaj prostih, neodvisnih mož na Dunaj, ki bodo sebično žlahto razkrinkali brezobzirno. Fiat lux!

Strohbach, župan dunajski, se utegne v kratkem umakniti voditelju antisemitev dr. Luegerju. Znano je, da je Strohbach že ob nastopu svojega županstva izjavil, da je pripravljen ob ugodni priliki umakniti se — ljubljencu Dunajčanov — dr. Luegerju, saj gre častno mesto le njemu. Razmere so se premenile, časi so drugi; izvolitvi dr. Luegerja ne nasprotuje Badeni več, zato i potrditev cesarja ne izostane.

Otok Madagaskar so si Francozi lansko leto z velikim naporom upokorili, formalno vlado pa so pripustili madagaskarski kraljici, ker so mislili, da jim bode tako lažje urediti otok po svoje. Že tedaj so se čuli glasovi, da častihlepna kraljica ne bo zadovoljna s tako usodo in da bo skušala zanetiti nov upor. In res so se kmalu po končani pacifikaciji začeli pojavljati nemiri in upori v notranjem delu otoka, zaroti je sledila zarota, duša pa jim je bila kraljica. Francoska vlada se je naveličala vednih uporov, in nadpoveljnik Gallieni je dal pretekle dni odpeljati kraljico na osamljen otok Reunione.

Admiral nemške mornarice Hollmann je predložil proračunski komisiji predlogo o pomnožitvi nemške mornarice. V svoji predlogi zahteva admiral okroglih 200 milijonov mark za mornarico, katera svota bi po njegovem mnenju zadoščala, da Nemčija na morju nadkrili vse ostale vlasti; imela bi tako brodovje, ki bi bilo i po številu i kakovosti jednako angleškemu ali

pa združenemu brodogradnji Francije in Rusije. Za admiralovo predlogo je jako unet nemški cesar, saj mu je izdelal več načrtov in pa slik lastno-ročno. Ali komisija se ne more nič prav ogreti za tako ogromne svote in neusmiljeno črta Hellmannu postavko za postavko. Tako neprijazno postopanje je užalilo Hollmanna in podal je ostavko, katere cesar seveda ni sprejel, češ, da mnenje komisije ni mnenje državnega zbora, zato treba počakati, da se državni zbor izreče o predlogi. Ker je državni kancelar Hohenlohe solidaren z admiralom, utegne priti do resne krize, če bode državni zbor odrekel privoljenje. Sedaj, ko se vrše priprave za slavnost v proslavo stoletnice rojstva cesarja Viljema I., je uprašanje o krizi manj akutno, ker je javna pozornost obrnjena na bližnje slavje.

S Krete dohajajo vesti, da se je začela oglašati celo po mestih lakota, in da je velika nevarnost, da se prično kužne bolezni razširjati. Skupni noti evropski je odgovorila grška vlada sicer mirno in ponižno, ali negativno: odjenjati noče. V odgovoru se poudarja, da je vlada pripravljena odpoklicati ladijevje, ali grško vojsvo pod poveljstvom Vassosa, naj pa podpira evropske čete pri pacifikaciji. Ko se naredi mir, naj se potom plebiscita upraša narod, katero usodo si želi. Velevlasti so se odločile, ne dogovarjati se več z Grčijo, ampak pričeti blokado, ker ne morejo dopustiti, da grški vojaki ostanejo še na dalje na otoku. Če bi blokada Krete ne zadoščala, razširila se bode na nekatera važnejša grška pristanišča, kar bi Grčijo kmalu prisililo, da odjenja. Po splošni sodbi se bode pomirjenje otoka prepustilo Franciji in Italiji; ko zavladajo zopet redne razmere, dala se bode otoku avtonomija z nepristranskim guvernerjem, turški sultan bode imel le nekako nadoblast. Vsekako pa so se razmere na iztoku toliko razjasnile, da niso več nevarne evropskemu miru.

Grško kraljestvo.

(Sestavil Šalamun.)

Ker dan na dan nam poročajo časniki, koliko preglavic da dela ta mala država velesilam glede svojih rojakov, kri prelivajočih na otoku Kreti, zato smo se namenili tem potom podati našim čitateljem njen kratek opis v zgodovinskem in kulturnem oziru.

Grška, stara Hellas (prebiv. Heleni), Graecia imenovana, je najjužnejši del balkanskega polotoka. Obkoljena od treh strani od sredozemskega morja, ima pouprek sredomorsko klimo in floro. Vsa deželica je z večjimi ali manjšimi vapnenimi gorami preprežena, mnogo ima alpskih jezer, malo pa ravnin in te še so neznatne. Grška je razkosana v mnogoštevilne male pokrajine, dotikajoče se morja, zato ima toliko malih in velikih zalivov, kateri prebivalstvo vabijo na morje. Kakor so sedanji Grki, tako so tudi stari Grki bili pomorski narod. Narod je primoran pečati se s pomorsko trgovino, katera je najbolj cvetela v starem veku, na vrhuncu bila so mesta Atene in Korint, v novem veku pod turškim gospodstvom pa se je skrčila trgovina pomorska na kopno. Pečali so se najbolj z njo Arbanasi s središčem na otoku Hidri in Speciji. Dandanes je začela pomorska trgovina spet procvitati pod lastno vlado, akoravno je Angleška hotela ji to pravico kratiti. Razven suhe zemlje pripada sedanji Grški še 599 otokov, med temi največji otok Evbeja (3681 km²). Glede na raznolične oblike zemeljske nahajamo tukaj pastirje, lovce, poljedelce in mornarje.*

Sedanjega kraljestva površina znaša 64.689 km² in prebivalcev je sedaj skupno 2.187.208. Razdelitev dežele je stari Grški primerna: 16 nomarih (okrožje), katere se dele v več eparhij. Deželna ustava je od l. 1844. ustavna monarhija dedna v moškem kolenu. Po veri so vsi kristjani, pravoslavni, razun nekateri bivajočih na Jonskih otokih in na Kikladah okoli 24.000 rimskih katolikov iz benečanske dobe, spadajočih pod višje pastirstvo nadškofa nakoškega, sirskega, inoškega in santorinskega škofa. Pravoslavna

cerkev je čisto neodvisna od carigrskega patrijarha; na čelu ima sveto sinodo, obstoječo iz 5 škofov in državnega svetovništva. Samostani so zelo mnogoštevilni, toda večinoma ubogi in posvetna duhovščina je slabo plačana. Vsem vkup je Grkov 4¹/₂—5 milijonov, kateri se nahajajo raztreseni po vseh večjih mestih in nekateri še pod turško vlado.

Poglavitno mesto celemu grškemu kraljestvu so Atene (120.000 prebiv.) Tukaj je sedež kralja, tukaj je vseučilišče grško in več drugih koristnih naprav. Nahaja se v Atenah veliko spomenikov iz stare dobe, kakor n. pr. akropola, areopag (sv. Dijoniz areopagitski) in dr. Zraven teh so še druga imenitna in zelo obljudena mesta; kakor Larisa (20—25.000 preb.) kjer se nahaja zdaj glavni stan vojne armade, Argos (10.000 preb.), Krf (26.000 preb.) in Cakint (18.000 preb.) na istoimenovanih otokih. Grška trgovska mornarica je štela l. 1890. 4.441 brodov za daljno brodarjenje z 262.000 tonami in 21.590 mornarji in pri tem je bilo 82 parnikov s 34.774 tonami.

V zgodovinskem oziru Grška prekaša vse druge dežele evropske glede kulture in znanosti. Najstareji prebivalci Grške bili so Pelazgi, nahajajoči se tudi v Mali Aziji in Italiji. Bili so od Helenov, prišedših od severa sem premagani, s katerimi so se v jeden narod združili. Heleni so svoje ime izvajali od bajeslovnega Hela, sinu Devkalijona, in njihova plemena: Eoliji, Dorci, Jonci, Ahajci od njegovih sinov in unukov. Kedaj so se ta plemena razširila, se ne more zgodovinsko dokazati, ker so imena vsa bajeslovna. V tem času se bojujejo med seboj sinovi bogov in junakov kakor: Herkul, Tezej, Minos, Jazon itd. proslavljajoči se v pesmih, ter bogateči poznejšo poezijo z neizcrpno tvarino, kakor sta največji junaški pesmi Odiseja in Ilijada. Bajeslovje se končuje s trojansko vojsko, katera je baje bila v l. 1194—1184 pr. Kr., katere zgodovina se ne da uganiti. Slika se nam tukaj narodno podjetje proti Trojancem v Mali Aziji. Lepo in mило opeva trojansko vojno veliki grški pesnik Homer v svoji Ilijadi. Stari Grki so tudi imeli svoje kralje, kakor beremo, toda ti kralji bili so njihovi patrijarhalni sodniki in vodje ljudstva; Grk je bil vedno člen občine, bodisi da ji je bil predsednik kralj ali plemenito svetovništvo ali izvoljeni predsednik. Kakor vsa ljudstva starega veka razven Judov bili so Grki pagani, moleči mnogo bogov; imeli so imenitne templje v Dodoni, Delfah, Olimpiji, Elevelzi, Delu, kjer so svoje bogove upraševali po Pitiji. Grško je domovina filozofije, meščanske prostosti in lepe umetnosti.

Kmalu po trojanski vojski so se na Grškem godile velike spremembe. Urok temu je bilo novo preseljevanje grških narodov, ki se je začelo v Epiru, kamor so jeli od severa dohajati Ilirci, nadlegujoči stare prebivalce. Okoli l. 1100. pr. Kr. so prodrli Dorci v Peloponez. Premagavši Ahajce ustanovili so tam svojo državo. Druga plemena pa so krenila proti Aziji in Spodnji Italiji, kjer so si ustanovila svoja neodvisna mesta in prišla do velikega blagostanja. To preseljevanje je trajalo od 11.—5. stoletja pr. Kr., v 7. in 8. stoletju je bilo najmočnejše. Nekatera plemena so bila aristokratska, nekatera pa demokratska. V starodavni dobi so se ločili prebivalci v proste ali sužnje. Občine so imele svoje postave; med postavodajalci slovita Likurg (9. stol. pr. Kr.) in Solon (594 pr. Kr.)

Imenitna mesta v tej dobi so bila: Atene, Šparta in Tebe, ki so si sedaj te sedaj one privajale vodstvo nad drugimi. Na vojaškem polju so se Grki skazali kot junaki v perzijanskih vojskah (500—449 pr. Kr.) in v peloponeški vojni (431—404 pr. Kr.). Naposled so Grki izgubili svojo samostalnost; uzel jim jo je brabri macedonski kralj Filip in njegov sin Aleksander Veliki (umrl 323 pr. Kr.). Po smrti Aleksandra Velikega so se Grki večkrat spuntali, toda bili so vsakokrat premagani, dokler jih niso do čista podjarmili Rimljani l. 146 pr. Kr. Rimljani so podpirali, kjer so le mogli, vedo in umetnost. Grki so bili po vsem rimskem cesarstvu spoštovani, nahajali so se na dvorih cesarjev in bogatinov rimskih. Atene so bile središče vede

in umetnega življenja starega sveta do začetka preseljevanja narodov in bizantinskega gospodstva, s katerima se končuje stara doba. (Justinijan I je zaprl okoli l. 530 po Kr. modroslovsko šolo.*)

(Zvrši se prihodnjic.)

Slovanski svet.

† Matija Valjavec.

Dne 15. t. m. o 8¹/₂ uri zvečer je preminil v Zagrebu slovenski pesnik in učenjak Matija Valjavec. Porodil se je l. 1831. na Srednji Beli pod Storžičem na Gorenjskem, šolal se v Ljubljani in na Dunaju ter kot gimnazijski profesor služboval v Varaždinu in v Zagrebu, kjer je izza l. 1891. živel v pokoju.

Kadar zopet pride 12 dan januarija, minilo bode petdeset let, kar se je oglasila prva pesem Valjavčeva „Seničica“ v „Novicah“. Uredništvo je imenovalo v pridejani opomnji pesnika „veliko obetavniga mladenčca“ in ni se zmotilo. Kračmanov Matija — s tem imenom je večinoma pošiljal Valjavec svoje pesniške izdelke v svet — obogatil je slovensko slovstvo tako, kakor malokateri slovenski pisatelj doslej. Izmed njegovih pesmi, raztrošenih po mnogih časnikih začeni od „Novic“ l. 1848. pa do Trstenjakove „Zore“ l. 1872., odlikujejo se zlasti epiške, zložene v narodnem duhu. Daljša pripovedna pesem „Zora in Solnca“ je izšla v Janežičevem „Cvetju“, Valjavec sam pa je že l. 1855. zbral lepo kito svojih poezij ter jih izdal v posebni knjigi. Že kot dijak je nabiral narodne pesmi in pripovedke, kot profesor v Varaždinu je razprostrl folkloristiško mrežo po Mědmurju, med ogrskimi Slovenci in med hrvaškimi kajkavci ter zajel vanjo jako mnogo narodnega blaga, s katerim je zalagal razne časopise, nekaj ga je pa sam izdal v knjigi, ki je pred nekaterimi leti izšla že v drugem natisku.

Narodno tradicionalno slovstvo ga je privedlo k proučevanju slovenskih narečij. V „Radu jugoslovanske akademije“ je dalje časa izhajalo njegovo temeljito delo „Prinos k novoslovenskemu naglasu“. Daničiču je kot veččak v staroslovenščini in hrvaščini pomagal pri urejevanju hrvaškega slovnika. Takega kova učenjakov, rodoljubov, ki bi s tako bučelično marljivostjo polnili slovtveni ulnjak, nima dosti Slovenija. Vrsta starejših njenih pisateljev postaja čedalje redkejša. Komaj je zagrnila gomila Navratila, že je zopet izginil jeden izmed prvih slovtstvenikov — nenadomestni Matija Valjavec. Bodi mu sladak smrtni sen v bratski zemlji.

Simon Robič, slavni prirodoslovec, znan zbok svojih bogatih entomoloških zbirk preko mej naše domovine, umrl je dne 7. t. m. na Št. Urški gori, kjer je mnogo let opravljaj duhovsko službo. S svojimi prirodoslovnimi spisi si je postavil trajen spomenik.

Prezidavanje južnega kolodvora. Dne 16. marca t. l. posvetovali so se zastopniki občine ljubljanske, južne in c. kr. državne železnice, c. kr. višji nadzornik Karol Werner, župan Ivan Hribar, nadinženir Duffè, ravnatelj južne železnice Karol Zelinka, višji nadzornik Jožef Hainisch, postaje načelnik Evgen Guttman in nadinženir Anton Komouc. Namen posvetovanja je bila preuredba sedanjega južnega kolodvora, ker so se v zadnjem času prometne razmere izdatno premenile. Pritrdili so vsi, da se sedanji vestibul za dva nadstropja visoko razširi, blagajnice za osebni promet druga od druge bolj oddalijo, veranda izdatno podaljša, pisarne premetstè v nove prezidane prostore, ter da se restavracijski prostori temeljito preuredè in raz-

*) Bolj natanko in obširno o starih Grkih ima „Obéna zgodovina“ I. in II. zvezek od Josipa Staréta, izdala družba sv. Mohorja.

*) Več o tem glej „Slike iz obéga zemljopisa od Dr. Ivana Hoića“ knjiga IV. 295. sl.

širijo. Pri razgovoru poudarjala se je tudi potreba, da se preloži železnični tir na Dunajski cesti pod cestni niveau. Ako se vsi ti načrti tudi v resnici izvrše, odpravljeni bodo marsikateri nedostaki.

„Jugoslovanski klub“. — „Dolenjske Novice“ pišejo: Klub, to je zveza gotovega števila poslancev, ki obljubijo, da bodo v važnih rečeh skupno glasovali v državnem ali deželnem zboru, je kaj imenitna stvar. Posamezni izgine, le v društvu je moč. Naši poslanci so bili doslej prav razkosani: nekaj jih je bilo v zvezi z katoliško mislečimi Nemci, drugi pa zvezani z nekaterimi Hrvati. Upati pa je, da bodo novo izvoljeni poslanci pristopili s Hrvati vred k enemu takozvanemu „jugoslovanskemu klubu“, kar bode gotovo vsak narodnjak pozdravil z največjim veseljem. Šteli bodo pač do 30 glav, torej imeli število, da se bode treba na nje ozirati tudi vladi. Koliko nam je treba na narodnem, gospodarskem in verskem polju! Kako velika nevarnost nam preti od požrešnih Lahov v Gorici, Trstu in v Istriji! Le skupno se bode dalo kaj doseči, kaj odvrniti milemu narodu. Torej izvoljeni gospodje zaupniki našega naroda, složite, zjedinite se vsaj na Dunaju v blagor našemu zatiranemu narodu!

Vse za vero, dom, cesarja — pod tem geslom so šli združeni kranjski Slovenci v volilni boj za državni zbor l. 1885. Tedanji volilni proglas, ki ga je izdal centralni volilni odbor v Ljubljani, je bodril rojake k slogi, naglašal je najvažnejše točke narodnega programa ter priporočal stare izkušene, zaslužne poslance. Proglas, katerega je objavil tudi „Slovenski Narod“, končuje z besedami: „Bodi še dostavljeno, da vse te poslance — razen onega za Ljubljansko mesto — vam je priporočal že naš nepozabljeni stari voditelj, zdaj že v božjem miru počivajoči, rajni g. dr. Janez Bleiweis, čegar spomin nam je svet in čegar gâslo: „Vse za vero, za dom, za cesarja“, nam bodi tudi zdaj naše jedino vodilo“. Ali bi naš narod kakšno škodo trpel, ko bi nas tudi v sedanji dobi zjedinjalo častito dr. Bleiweisovo geslo: Vse za vero, dom, cesarja!

Doslednost. — Črez najmanj dni bodo minila štiri leta, odkar je praznoval „Slovenski Narod“ svojo petindvajsetletnico. Med slavnostnimi članki, ki jih je objavil o tisti priliki, nahaja se tudi člančič: „Pri petindvajsetletnici „Slovenskega naroda“, spisal in podpisal je ta člančič g. dr. Ivan Tavčar. Kaj je pisal takrat sedanji nemški zaveznik? „Da! Kranjski Nemci so propadli in že leta in leta preziral jih je naš list ter jim ni odgovarjal na brskanja iz tistega neznatnega gnezdiča, v koje zvalé vsako soboto svoja jajčica! (Laib. Wochenblatt.) In če bi slučajno ne bilo ostalo nekaj ubožanih in revnih ostankov nekdanje nemške aristokracije, bi pri nas v političnem življenju Nemcev niti ne imeli. — Kakor do sedaj, ravnaj se list (Slovenski Narod) tudi v prihodnje po vodilu, da se nam ni udati Nemcem“, tako je pisal gosp. dr. Ivan Tavčar pred štirimi leti in danes? Danes kliče na pomoč ono propadlo nemško stranko na Kranjskem, danes se je on sam udal Nemcem.

Državnozborna volitev v Ljubljani. Volilna borba je v Ljubljani končana. Še nikdar nam ni bilo srce tako težko, kakor ta dan, katerega mora zabeležiti v črno knjigo zgodovine našega naroda. Slovenec je klical na pomoč proti rodnemu bratu — Nemca in ga z javno njegovo pomočjo premagal. Sedaj je jasno, da smo dospeli v zgodovini našega naroda do preobrata, ki utegne postati usodepolen za naš bodoči razvoj. Misliti si ne moremo jednakega slučaja pri kakem drugem slovanskem narodu v sedanjem času. Uprašamo, kaj bi rekli Čehi, ko bi si pomagal češki protikandidat tako, da bi se zvezal z Nemci à la Plener, Chlumetzky itd. Nemci na Kranjskem prično se organizovati, kajti čutijo že močno zaslombo v Dežmanovem nasledniku — dr. Tavčarju. Kako sodi priprosto ljudstvo o njegovem glasilu „Slov. Narodu“, naj navedemo besede, katere so izpregovorili možje iz naroda: „Sedaj mora pa dobiti „Slov. Narod“ nemško prilogo, da ga ne bodo samo nemškutarji, ampak tudi Nemci čitali.“ Nemeč sam se

je pobahal v razgovoru z „narodnjakom“, ki je trdil „danes smo pa zmagali“, rekoč: „ne prijalj, mi smo zmagali“. Zgodovina te volilne borbe v Ljubljani je za nas Slovence tako žalostna, in mi smo tako majhni v središču Slovenije pred pokrajinskimi narodnimi velikani, da rajši zabeležimo le dejstvo: G. Vencajz, kandidat narodnih meščanov, propadel je proti g. Kušarju, katerega je podpirala Tavčar-Schwegeljeva zveza, ona nemška zveza, katera ne pripoznava pokrajinskim našim sobratom niti pravice do eksistence. Boli nas, da je nadarjeni sin slovenskega naroda dr. Tavčar tako globoko padel. Posledice ne bodo izostale. Narod sam bode konečno sodil, a ta sodba bo — ostra za dr. Tavčarja in njega glasilo „Slov. Narod“.

Zveza z Nemci — počen lonec. Kakor mačka mlade, tako skriva g. dr. Tavčar po „Slov. Narodu“ zvezo, katera se je sklenila med narodno nemčursko napredno in nemško-liberalno stranko na Kranjskem. Drznil se je razglasiti za šalo svoj izrek „Mi pa pripeljemo naših 300 Nemcev!“ A zadnji četrtek se je pokazalo, da to ni več šala, ampak žalostna resnica. Cele trume Nemcev so se bile pridrvile pred mestno hišo in so naskakovale, stiskaje si roke z „Narodovci“, to našo s tolikim trudom in znojem od nemškega gospodstva nedavno osvobojeno slovensko trdnjavo. Kar je videla in slišala vsa Ljubljana od osme ure zjutraj do dveh popoldne, to si je upal z neslišano nesramnostjo tajiti isti večer izešli „Slov. Narod“, pišoč: „Trditev o obstoju nemško-narodne koalicije je najnesramnejša laž. Narodna stranka ni izpustila iz svojega odločno narodnega stališča (program?) niti ene točke. Voditelji te stranke se ne bodo nikdar vezali z Nemci, kadar se gre za uprašanje glede narodnosti“. — Kdo pa je poslal Nemca dr. Schafferja v deželni šolski svet, kjer se gotovo gre tudi za uprašanja glede narodnosti, kakor „odločno in absolutno narodna“ stranka? Kdo pa privoljuje nemškemu gledališču v Ljubljani toliko podpore iz deželnih denarjev, kakor slovenskemu, prav kakor da bi bila polovica kranjskega prebivalstva nemška? „V tem važnem vprašanju — pravi „Narod“ — sta stopali narodna in nemška stranka do celo solidarno in na podlagi dogovora, — ako se pa strinjati omenjeni stranki sem ter tja še v drugih vprašanjih, zgodi se to pač le vsled tega, ker so načela poslancev narodne stranke vsekdar napredna in svobodomiselná.“ V katerem oziru so ta načela napredna in svobodomiselná, pojasnimo prihodnjč, ko bomo še jedenkrat dokazali, kako daleč je zdrčala narodno napredna stranka od sklenjenega narodnega programa. Za danes rečemo le to le: Zveza narodne stranke z Nemci je protinaravna in vsem stiskanim Slovencem, ki imajo še kaj narodnega čuta, v dno duše nasprotna. Naj nas čakajo boji, kakoršni hočejo in najhujša nasilstva tudi od strani rodnih bratov, neustrašeno bomo v „Slovenskem Listu“ vedno dvigali staro, neomadeževano slovensko zastavo. Po počenem loncu, katerega nosita na drogu dr. Tavčar in baron Schwegel kot znak sklenjene protislovenske zveze, bomo pa tolkli in bili toliko časa, da ga razbijemo na drobne kosce. Potem bode še le mogoča med Slovenci — sloga.

Kam plovemo? Zmage g. Jožefa Kušarja se Nemci vesele neizmerno, tisti Nemci, ki so o g. Kušarju, ko je bil še slovenski poslanec pripovedovali, da je „parlamentarischer Schweiger“. Veseli so, ker so pokazali, da so s pomočjo dr. Ivana Tavčarja v Ljubljani „odločujoči faktor“ ter se s tem javno bahajo. Poseben oklic nemške stranke za Kušarja podpisali so iskreni prijatelji Slovencev: dr. Binder, Freiherr von Lichtenberg, dr. Schaffer, dr. von Schöppel, Freiherr von Schwegel, dr. Suppan. V oklicu poudarjajo, da oddajajo svoje glasove tistemu, ki da poroštvo, da je odločen in sposoben delovati na to, da se uzdrže sedanje razmere v državi. Nemštvo, ki smo ga komaj nekoliko omejili, torej zopet dviga glavo. Namestu, da bi napredovali v narodnem osamosvajanju nazadujemo in skoro se povrne k nam zloglasna Dežmanova doba. Bili bi izdajalci svojega národa, ko bi v teh razmerah molčali.

Cirkuški klovn. Gospod Luka Svetec je končal svoj govor na shodu zaupnih mož l. 1894. takó: „Združimo se zopet vsi pod našo staro zastavo, veri in narodnosti na korist in na veliko veselje vsem pravim rodoljubom (Izvrstno, dobro, živio!) in v to pomozi Bog!“ (Navdušeni dobro in živio-klici, plosk in burno odobravanje.) — Ko bi častiti prvak g. Luka Svetec danes še jedenkrat izustil isti opomin pred narodno stranko, zadržal bi mu „Slovenski Narod“ v obraz besede, katere je prinesel v zadnjem listu: „Javka s hinavsko zaobrnenimi očmi in bije kakor cirkuški klovn na svoj boben, kričeč obrabljene fraze. Posel njegov je prav lahak. Tarnati nad izgubljenim rajem slovenske sloge, to zna že vsakdo.“ Torej pozor, g. Svetec!

O državnozborni volitvi v gorenjskih kmečkih občinah se nam piše „od nekod“: Volitve za državni zbor so končane, umestno je torej, da se nekoliko ozremo nazaj na volilni boj. Pred očmi imam zlasti onega, ki se je vršil na Gorenjskem. Vem, da se bo v tem oziru z Gorenjskega še kdo drug oglasil, toda nič ne škoduje, ako se čuje več glasov, vsaj očitati se nam ne more, da sejemo prepir, ker je volitev že končana. Volitev je pa bila v marsikakem oziru poučna, torej ne bo nič škodilo, če si jo natančneje ogledamo.

Dva kandidata sta se borila za mandat, ali bolje; jeden je bil narodov izvoljenec, drugi pa je bil komandiran. Koliko se je oglasilo volilnih mož za g. profesorja Zupana, to je znano. Ali, žal, dandanes marsikaterokrat ne odločujejo volilci, ampak — jim ukazujejo — drugi. Izgogovarja se prav lahko, da so se za g. Pogačnika izrekli zaupni možje. Toda uprašamo, kdó pa je pooblastil dotičnike? So li izrekli dotičniki voljo narodovo? Nikdar ne! To tudi ni mogoče. Ako se le količkaj primerjata oba kandidata, mora gotovo vsakdo, ki sôdi nepristransko, priznati prednost prvemu. Ako gledamo na stan, na ugled, na zasluge — vse govori za g. Zupana. In kdo kaj ve o nasprotnem kandidatu? Ako bi se s to kandidaturo ničesar družega ne doseglo, bi se že s tem, da bi se postavilo g. Zupana kot kandidata oficijelno, priznale njegove zasluge, katere ima za uzgojo toliko duhovnikov, zlasti za uzgojo slovenske mladine kot predsednik družbe sv. Cirila in Metoda. Poudarja se večkrat, da mora biti slovenski poslanec katolišk in naroden. Dobro! Kdo bi pa bolje zastopal koristi katoliške cerkve, ali katoliški duhovnik, ali pa lajik? Kdo bi več storil za slovensko domovino, ali oni, ki že deluje v njen blagor požrtvovalno leta in leta, ali pa oni, o čegar rodoljubju se nič ne ve?

Agitovalo se je proti gosp. Zupanu s tem, da se je reklo, da ga volijo liberalci. In tega strašila so se nekateri zballi. Res, najlažje orožje, vzeti ugled kakemu duhovniku, ki se slučajno morda ne strinja s taktiko kake stranke, je to, da se ga proglasi kot liberalca. S tem je uničen! Kako nepravilno in krivično sodijo taki g. Zupana, to vedo vsi tisti, ki ga poznajo.

Tolaži nas zavest, da je bilo na Zupanovi strani mnogo odličnih mož lajikov in duhovnikov, ki so že res kaj storili za ljudstvo in ki vedó nepristransko soditi slovenske razmere. Resnica je, da bi bil on zmagal z veliko večino, ko bi bil le sam naredil par shodov, ter se predstavil volilcem. V zadoščenje naj mu pa bo, da je ukljub temu dobil tako častno število glasov, da je vsakega iznenadilo. Moralna zmaga je njegova. — Vi, izvenkranjski Slovenci, pa vedite, kako se na Kranjskem spoštuje mož, ki se že leta in leta trudi za ohranjenje Vaše mladine!

To je madež, katerega čas katoliško-narodni stranki ne bo izbrisal!

Državnozborna volitve. V kmetskih občinah na Kranjskem so izvoljeni: na Notranjskem g. dr. Ignacij Žitnik; na Dolenjskem g. vodja Frančišek Povše, g. Viljem Pfeifer in g. dr. Ivan Šušteršič; na Gorenjskem g. Jožef Pogačnik. Samostojni kandidat g. vodja Tomo Zupan, ki se je pred volitvijo odpovedal, dobil je za sedanje razmere jako častno število glasov. Volitev v kmečkih občinah je pokazala, da narodna stranka nima za seboj jedra našega na-

roda, ker njeno delovanje ne soglašajo z mišljenjem našega priprostega naroda. Katoliško narodni poslanci, kakor čujemo, ne nasprotujejo jugoslovanskemu klubu, kot takemu, vendar namerjajo staviti pogoje, vsled katerih bode dosedanja komoditeta večine slovenskih poslancev omejena in morebitne nakane vlade prečrtane. — V Ljubljani so zmagali pri volitvi državnega poslanca, kakor smo že prej omenili, Nemci s kandidatom narodne stranke g. Jožefom Kušarjem proti samostojnemu kandidatu g. Ivanu Vencajzu, za katerega se je združila večina slovenskih glasov. G. Ivan Vencajz je dobil 541 glasov, g. Jožef Kušar pa 882 glasov. Dr. Ivan Tavčar in dr. Schaffer pripeljala sta na volišče nad 360 Nemcev. Nemci, na čelu jim dr. Schaffer, so strastno agitovali — že vedo zakaj. Socijalno-demokratiški kandidat g. Kordelič je dobil 17 glasov, ker sta socijalna demokracija in njen kandidat agitovala za kandidata „narodne“ stranke. Za Kušarja je bila tudi naša vlada. Na večer volitve slavila je vsa ta čudna vladno-nemškutarsko - socijalnodemokratično - narodna zveza žalostno zmago v „Narodnem domu.“ Nemškutarji in socijalni demokratje, ki so prihiteli ta večer v našo narodno hišo, slavili naj bi raje pogreb stranke dr. Tavčarja, ki si sama ne upa nikjer več zmagati!

V gorenjsko-notranjskih mestih in trgih posrečilo se je g. dr. Ferjančiču, da je s pomočjo uradnikov, Nemcev in socijalnih demokratov izpodrinil dosedanjega poslanca gosp. Antona Koblarja v gorenjsko-notranjskih mestih in trgih. Dasi ravno g. Koblarja ni proglasila kot kandidata nobena stranka in noben list, je vendar dobil 351 glasov. Število glasov za posamezne kandidate je nastopno: Škofja Loka: Koblar 62, Ferjančič 20. Idrija: Koblar 57, Ferjančič 122, Marn 13. Vrhnika: Koblar 53, Ferjančič 49. Radovljica: Koblar 25, Ferjančič 49, Marn 1, Tržič: Koblar 29, Ferjančič 42. Kamnik: Koblar 69, Ferjančič 70. Postojina: Koblar 12, Ferjančič 98, Marn 22. Kranj: Koblar 34, Ferjančič 89. Lož: Koblar 10, Ferjančič 22, Marn 4 glasove. — Idrijskih socijalnih demokratov se je bilo 106 zavezalo, voliti Marna in še le pri ožji volitvi dati glasove Ferjančiču, a močni Italijan v Stravsovi gostilni je 93 rudarjev prepričal, da je boljše, če kot socijalisti precej volijo uradnika in pristaša kapitalistiške stranke. Vsekakor pa kaže tudi ta volitev in število Koblarjevih glasov, da neodvisno meščanstvo v gorenjsko-notranjskih mestih in trgih ne odobrava narodno-napredne in nemško-liberalne zveze. Upamo, da bode pri prihodnjih volitvah, ko bode g. Koblar priporočen od dobro organizovane slovenske stranke, brez dvoma tudi izvoljen. — Vsa čast slovenskim volilcem!

V dolenskih mestih je zmagal vladni kandidat narodne stranke g. Šuklje, a predsednik jugoslovanskemu klubu navzlic temu ne postane.

O slovenski zmagi na Koroškem poročamo na drugem mestu. Ko nam je došla od odličnega voditelja koroških Slovencev brzojavka: „Lambert Einspieler voljen s tremi glasovi večine. Bog in narod! Živilo Slovenstvo in Slovanstvo,“ zavlada je med nami nepopisno naudušenje; naš list je takoj brzojavno izrazil svojo radost uredništvu „Mira“. Ostali trije poslanci koroških kmečkih občin so nemški nacionalci, nemški krščanski socijalisti so izgubili Peitlerjev mandat, katerega so tudi Slovenci podpirali. Mesta so volila znanega odpadnika Dobernigga, dr. Eisela in dr. Steinwenderja.

V Trstu smo propali z Nabergojem. Kolikor nas je veselila pridobitev jednega koroških mandatov, toliko nas je užalostila velepomembna izguba v tržaškem III. kolegiju. Lahonski kandidat Mauroner je dobil 1871 glasov, dosedanji poslanec g. Nabergoj pa 1632 glasov. Dogajati so se morala nečuvana nasilstva, zato komaj pričakujemo „Edinost“, da nam pojasni volilno borbo. Tržaškim mestnim poslancem je izvoljen v I. razredu advokat dr. Campon. Dosedanji poslanec Luzzatto je propal.

Na Goriškem je v kmečkih občinah izvoljen jednoglasno grof Alfred Coronini. Zavedni volilci spomnili so se nas z naslednjo brzojavko: „Zbrani volilci kmetovskih občin go-

riških, proslavljajo enoglasno izvolitev dičnega grofa Alfreda Coroninija, obžalujemo neslogo na Kranjskem, želeči sporazumljenje in slogo.“ V skupini trgov in mest je izvoljen slovenski odpadnik Alfredo Lenassi (Lenaš). Na Gradiščanskem je izvoljen župnik Zanetti.

Na Štajarskem je pri državnozborni volitvi dne 17. t. m. bil za kmečko skupino celjsko-brežsko izvoljen g. Hugo vitez Berks s 300 glasovi od oddanih 315 glasov. — Za skupino ptujsko-ljutomersko izvoljen dr. L. Gregorec z 331 glasovi. — Mariborska skupina pa je volila g. Frančiška Robiča z 223 glasovi. Glede na poslanca Robiča mislimo, da „Domovina“ pravo trdi, da si je g. Robič preveč naložil. Mi bi želeli, da g. Robič pazi na priborjeno mesto deželnega odbornika, ker ga bo v njegovi mnogokratni odsotnosti namestoval nemškonačionalni namestnik. Ali smo si res pridobili slovenskega odbornika v deželnem zboru štajarskem, če se pustimo za stopati po nemških nacionalcih? V spodnještajarski skupini mest in trgov kandidujejo Slovenci gg. dr. Jura Hrašovec in dr. Frana Rosino. Volitev je danes. V Gradcu je zmagal pri ožji volitvi socijalni demokrat Resel.

Toliko o dosedaj izvršenih volitvah na Slovenskem

Navodilo našim državnim poslancem.

„Slovenski Gospodar“ priporoča slovenskim državnim poslancem:

1. Slovenski državni poslanci naj vselej jasno izražajo svoja verska načela; poganjajo naj se za take šolske postave, da se bo mladina izgojevala v verskonarodnem duhu. Obiskovanje šole na kmetih naj se skrajša na 6 let!

2. Naši poslanci morajo na volilnih shodih svojim volilcem obljubiti, da brez tehtnega uzroka ne bodo odsotni pri nobeni državnozborni seji. Kako nemarni so v tem oziru mnogi slovenski in celo slovenski poslanci, kaže žalostno glasovanje o celjski postavki.

3. Slovenski kmečki poslanci naj stopijo v nekako zvezo s kmečkimi poslanci vseh avstrijskih narodov, da bodo vsi skupaj vsaj v gospodarskih vprašanjih jedino postopali. In vsi skupaj naj potem delujejo na to, da se upeljejo kmetom ugodne postave, n. pr. postava proti razkosovanju kmečkih zemljišč, postava o zadrugah itd. Te zadruge bi potem tudi vojake lahko zalagale z žitom, z živino itd. ali bi posredovale pri kupčiji itd. Vsled tega bi ostal ves dobiček v žepu kmetov, ne pa židovskih milijonarjev.

4. Naj glasujejo zoper vse, kar bi utegnulo kmetom večje davke nakladati. Če potrebuje država denarja, naj ga ji dajo židovi, kateri ga imajo tako preveč. Vsem stanovom se povišajo plače, kdaj se pa nam povišajo?

5. Naši poslanci naj glasujejo samo za pravično pogodbo z Ogrsko; mi nismo ogrski sužnji.

6. Vsi slovenski poslanci naj stopijo v jugoslovanski klub.

7. Naši kmečki poslanci naj prirejajo in morajo prirejati med nami shode, da jim bomo svoje želje razodevali. V Savinjski dolini se zdaj še nobeden ni predstavil.

Jedinstvo naroda. Omenjali smo v „Slovenskem Listu“ „Hrvatske Misli“, ki jo je jela hrvaška vseučiliška mladina letos izdajati v Pragi. Rečeni časopis si je postavil krasno zadačo, delovati na to, da se poleže in sčasoma zatara staro sovraštvo med jednokrvnimi brati: Hrvati in Srbi. Velika zavora je pri tem državno-pravna manija, ki se je polastila obeh bratskih rodov. To manijo pobija v 3. broju „Hrvatske Misli“ V. Iljadica Grbešič v članku: Slobodan glas. „Kaj hoče državno pravo? — uprašuje pisatelj — ono hoče jedinstvo stalnih pokrajin. Kaj hočemo mi z narodnim pravom? Mi hočemo jedinstvo našega naroda. Omejeni kos zemlje ne dela domovine: domovina je narod v vsem svojem obsegu. In ta narod, ta narodno jedinstveni organizem, hočemo, da bode jedinstveni organizem tudi politički. Mejã ne stavljamo nikjer. Državno pravo ustvarja države tudi od raznorodnih življev in čestokrat proti njihovi volji; državno pravo more priti v nasprotstvo z velikim delom prebivalstva, katero samo sme in more odločevati o svoji politički

usodi. Državno pravo utegne torej ustvarjati robove in podjarmljence, nezadovoljnike; državno pravo hoče nekake „okvire“, v katerih je videti vsakovrstna bitja, ki bi se najraje nikdar ne videla, kamo li pod jednim krovom živela. Narodno pravo pa dviga narode k svobodi ter jim daje samo ob sebi pravo na državo, toda državo čisto narodno, ono veže s prečvrsto in vekovito vezjo sinove jednega jezika, jedne krvi, jedne duše; ono seka spono, s katerimi so bili različni nasprotni si življi tekom časa, bodi si prostovoljno — zbok nedostatne narodne zavesti — bodi si siloma zvezani.“ Potem se obrača pisatelj zoper one, ki so pri vsaki ugodni ali neugodni priliki naglašali državno pravo ter večkrat žalili jednokrvne brate. „Državno pravna manija je hotela narediti iz Slovencev „plainske Hrvate“, ne da bi bili poprej vprašani, so li zadovoljni ali ne. Če se je jeden ali dva kdaj pri neki gosposki mizi imenoval „plainskega Hrvata“, takoj so po hrvatskem državnem pravu iznašli, da so vsi! Mar ne morabiti Slovincem njihovo ime milo — in če so nam bratje, ali naj zato puste, da jih mi požremo. Baš po bratovsko!“ Ti državno-pravniki so seveda zahtevali, naj se tudi Srbi odreko svojemu imenu ter naj postanejo „politiški Hrvati“. „Ščedimo bratsko ime — zavrača jih omenjeni pisatelj — naj se Srb zove i nadalje Srbom, ker je dično tudi srbsko ime in Srbu milo. Saj se je početkom tega stoletja proslavilo z junaškimi narodnimi veledeli, proslavilo se je z junakom topolskim, s hajdukom Veljkom in osvoboditeljem Milošem na veke. Z bridkim mečem si je napisalo Srbstvo epos neumrljivega junštva. Naj živi torej Srb in ime njegovo!“

To ni prav! Somišljenik z dežele nam piše: Nedavno sem prišel v Vašo zaspano Ljubljano ter poprašal pri fotografu Landau-u za sliko pred leti mi umrlega prijatelja. Jako čudež se sem opazil v tem ateljerju med najnovejšimi slikami precej slik znanih gg. duhovnikov. Pred leti bi fotografovanje v nemškem židovskem ateljerju morda nikomur ne štel v zlo, a danes, ko imamo v Ljubljani izbornu urejeni narodni fotografski zavod Davorina Rovška, bi pač pričakoval, da se strogo izvajajo narodna, pa tudi — katoliška načela.

Iz Idrije se nam poroča z dne 19. t. m. nastopno: Da svet izve, s kako pomočjo je zmagal g. dr. Ferjančič, naj Vam naznanim, g. urednik, sledeča dejstva: Ko je prišel dr. Ferjančič v Idrijo, je ukazal g. nadsvetnik zbrati vse uradnike in učitelje. Temu c. kr. zboru je imel slovenski kandidat dr. Ferjančič nemški govor. Nato je šel nesocijalni kandidat dr. Ferjančič v Štravsovo zakotno dvorano, kjer se shajajo socijalni demokrati, poslušat Marna in Kristana, in je imel socijalen govor. Skrajnosti se torej stikajo, kadar se gre v boj proti krščanstvu in neodvisnemu Slovenstvu

Povsod nemškutarstvo. Pretekli teden umrl je v Ljubljani odvetnik dr. V. Zupan. Odvetniška zbornica naznanila je njegovo prezgodnjo smrt z mrtvaškimi listi, na katerih se je nemščina šopirila na prvem mestu. Gospodje v odvetniški zbornici menda ne vedo, da na Kranjskem živé! Istotako neveden je okrajni šolski svet v Postojini, ki v „Učiteljskem Tovarišu“ (5. šte. t. l.) razpisuje učiteljsko službo samo na nemškem jeziku.

Slavnostni večer na čast državnemu poslancu g. dr. Ivanu Ev. Kreku prirede slovenska katoliška delavska društva v nedeljo zvečer 21. marca v steklenem salonu Ferlinčeve gostilne.

Za spomenik g. kanoniku Jožefu Marnu so darovali naslednji gospodje: dekan Tomaž Kajdiž 2 kroni; Fr. Zakrajnik 3 kroni; dr. Vinko Gregorič 8 kron. Skupaj 13. kron. —

Miha Sajč, župnik v Štangi.

Književnost in umetnost.

Knjige „Matice Hrvatske“ za l. 1896. so došle te dni v Ljubljano. Društveniki dobe po deset knjig: 1.) Gjurašin: Iz bilinskoga sveta. Knjiga četrta. (Poučna knjižn. XXI.) VIII. 244 str.; 2. Valla: Povjest srednjega veka. Dio III. Sve-

zak drugi. (Svjetske povjesti knj. VII.) IV. 556 str.; 3.) Adamović: Francuzka drama. (Slike iz svjetske književnosti. Svez. IV.) XII. 220 str.; 4.) Dežman: Izabrani spisi. Uredio i uvodom popratio Fr. Marković. LV. 530 str.; 5.) Niz novijih ruskih pripoviesti. Preveo i uvodom popratio M. Lovrenčević. (Slaven. knjiž. knj. IV.) XIX. 316 str.; 6.) Novak: Nikela Baretić. Pripoviest. (Zabavna knjiž. 188—189.) 220 str.; 7.) Badalić: Izabrane pjesme. (Zabavna knjiž. 190—192.) 160 str.; 8.) Osman-Aziz: Na pragu novoga doba. Pripoviesti. (Zabavna knjiž. 193—195.) 223 str.; 9.) Leskovar: Propali dvori. Pripoviest. (Zabav. knjiž. 196—197.) 148 str.; in 10.) Tomić Herm.: Ljubav i sjaj. Igrokaz. (Zabavn. knjiž. 198—198.) 132 str.

V založbi so izšle po znižani ceni za članove „Maticе“ tri knjige: Virgil: Eneida. Preveo Tomo Maretić. Uvodom i bilješkama popratio Kol. Rac. (Prievoda grčkih i rimskih klasika sv. XIII.) XXXI. 316 str. (Cena za članove „Maticе“ 1 for.); Macaulay: Odabrani essayi. Preveo, uvodom i bilješkama popratio V. Krišković. XXXI. 226 str. (Cena za članove „Maticе“ 1 for.; in Hrvatske narodne pjesme. Odio prvi: Junačke pjesme. Knjiga prva. Uredili dr. Iv. Broz i dr. Stj. Bosanac. XXIV. 610 str. (Cena za članove „Maticе“ 1 for. 50 novč.).

Matični odbor naznanja, da ima še mnogo lanskkih knjig v zalogi. Novi člani jih dobe za navadno društvenino 3 for. V nakup se priporočajo „Hrvatske narodne pjesme“; cena 1 for. 50 novč. Naročnino sprejema knjigovezec in trgovec g. Ivan Bonač.

Zanimljivosti.

Klub debeluharjev. Svet mora imeti svoje čudake, toda takih čudakov je malo, kakor so pariški debeluharji. Z imenom „Les Cent Kiles“ ustanovil se je v Parizu klub, katerega člani morajo tehtati najmanj po 200 funtov; kdor tehta manj, ne more biti sprejet v klub. Klub šteje 45 članov debeluharjev. Vso čast dela klubu predsednik Olivier Flomont, ki je najtehtnejši mož Francije, tehta namreč 560 funtov! Članom je namen, da od dne do dne debelé in da vsak dan več tehtajo. To pa dosežajo s tem, da mnogo pijó, jedó in spé. Dvakrat na leto imajo veliko pojedino v klubu, kar se vrši jako slovesno. Vidi se, da je še dokaj takih na svetu, ki ne znajo, kako bi noreli.

Zahvala.

Častitim gospodom volilcem gorenjsko-notranjskih mest in trgov, kateri so pri državnozbornski volitvi dne 18. t. m. pokazali mi svoje zaupanje, izrekam najpristronejšo zahvalo. Tudi kot neposlanec hočem vse svoje moči porabiti v dušni in telesni blagor milega slovenskega naroda, posebno pa pripomoči, da Kranjcem zjasné se vremena. V ta namen želim ostati z volilci v tesni zvezi.

V Ljubljani, dne 20. marca 1897.

Anton Koblar,
kurat in arhivar.

Poslano.

Ni res, da bi bil jaz agitiral pri volilcih v „Bambergovi tiskarni“, ter ondi naglašal, da je moja sranka vedno pripravljena odstopiti Nemcem nekaj mandatov v mestni zbornici, kakor trdi „Slov. Narod“ dne 17. t. m. To je laž. Nikdar nisem agitiral v kaki tiskarni, ter nikdar bodi si kateremu koli obljuboval mandate v mestni zbornici. Laž je tudi vse, kar piše „Nar.“ glede razgovora med župnikom g. Bohinjcem in menoj o programu Vencajzovem, ker jaz z g. Petrom Bohinjcem že gotovo pet mesecev nisem govoril niti dopisoval.

Popravek v tem smislu poslal sem tudi danes „Slov. Narodu“.

V Ljubljani, 18. marca 1897.

Dr. V Gregorič.

Lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta.

Ob sedanjem času za uživanje najbolj pripravno pristno-sveže in čisto

✂ **Dorš. medec. ribje olje.** ✂
1 stekl. 50 kr.; dvojná 1 glđ.

Neprekosljivega učinka je
Tanno-Chinin tinktura za lase
katera ohranjuje lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.

1 stekl-nica 50 kr z navodom.

Jedina zaloga:
lekarna pri Mariji pomagaj
M. Leustek,
LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Zaloga vseh preskušanih domačih zdravil.

Razpošilja se vsak dan 2krat po pošti.

Andrej Rovšek,

kipar in izdelovatelj altarjev,
LJUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,
priporoča

— svojo delavnico —

vsem preč. cerkvenim predstojništvom in
vsem ljubiteljem domače umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

V Ljubljani na Starem trgu 21 v
Rudeževi hiši pri

Jakobu Zalazniku

dobiva se vedno svež in ukusen kruh, fino namizno in sladščiarsko pecivo po nizki ceni. Dobijo se vsak dan raznovrstni štrklji, domača potvica tudi v kosih in kruh na vago.

Priporoča se za naročila ob primicijah, svatovščinah, imendneih in raznih slovesnostih.

Gabrijel Piccoli
lekarnar pri angelu
v Ljubljani Dunajska cesta.

— Najvišje priznanje —
na II. mejnarod. farm. razstavi v Pragi 1896.
London — Pariz — Zenever 1892—1893.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lahko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, blede otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov izlečka iz skorje kineškega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkroji dr. H. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zapraseženega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 glđ., 4 polliterke steklenice 3 glđ. 60 kr., franko s poštnino vred 4 glđ.

Naročila izvršuje točno proti poštnemu podzetju lekarna G. Piccoli v Ljubljani.

Ignacij Čamernik

kamnosek,
v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela
oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

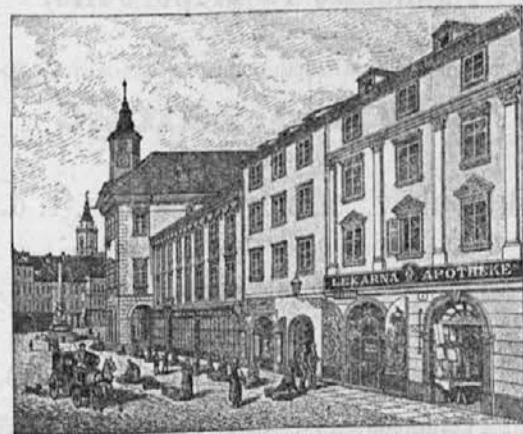
Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnihih spomenikov

in preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi. (2-8)

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja
prašek za zobe
skatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurģične in pharmaceutične preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila, parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani

22-4

lekarniške tvrdke:

U bald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Građcu na Štajarskem.

— Pošiljatev z obratno pošto. —

Najboljši
fabrikat!

I. kranjski
laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najcenejše 26-6

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov,
lakov in kleja v Ljubljani.

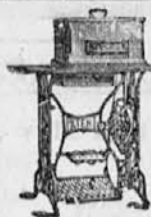
FRANC ČUDEN,

urar,

Mestni trg, LJUBLJANA. Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge. Priporočam torej vsakemu svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic vsakovrstne zlatine in srebrnine ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogledati mojo zalogo. Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor mogoče nizkih cenah.

Spoštovanjem
FRANC ČUDEN.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velicipedov.)

Ceniki franco na razpolago.

Josip Petrič,

čevljar,

Ljubljana, Opekarska cesta št. 32.

opozarja cenjene podpornike domačega obrta na svojo **izborno urejeno delavnico**. Izvršuje raznovrstno obutalo od najpreprostejšega do najfinejšega iz zanesljivega blaga prav trpežno in ceno.

priporoča

svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov

po najnižji ceni.

Lekarna A. Mardetschlaeger

„pri zlatem orlu“

v Ljubljani, Jurčičev trg poleg železnega mosta

priporoča svoje navlašč pripravljeno

ribje olje

prijetnega okusa in jako izvrstnega učinka. Cena steklenici 1 krono, 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za čiščenje in dezinfekcijo ust in zob priporoča se

Menthol ustna in zobna esenca,

ki teši zobobol. Velika steklenica 80 kr. Menthol zobni prašek 1 pločevinasta školjca 30 kr.

Slabotne osebe (ženske, otroci) se opozarjajo na tvrdkine kri krepčajoče železnato malagavino s chino 1/2 l 1 gld.

Najboljše odvajajoče sredstvo: Sagrađa malaga 1 stekl. 1 gld.

Stisnene sagrađapastile, narejene iz ekstrakta 1 školjca (20 komadov) 1 gld.

Mag. ph. Mardetschlaeger,
lekarnar in kemik.

Zalog drugod ni. P. n. občinstvo blagovoli naj se direktno obrniti na: **lekarno „pri orlu“ v Ljubljani.**

Josip Leuz,

trgovec

v Ljubljani, Resljeva cesta

kupi ter plačuje po možno najvišji ceni, kakor

ribniški, angleški in

onejida - krompir, želod, hrastove ježice, bukov žir, vsakovrstne rastline (korenine in perje) v vsaki množini.

Plaćuje takoj!

Avgust Erzin.

Ljubljana, Kravja dolina št. 18. (Radeckega cesta)

priporoča

svojo bogato zalogo premoga.

Cene:

Trboveljski premog 50 kilo 46 kr.

Kočevski „ „ „ 34 „

Drva žagane in sekane 50 kilo 50 kr.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra

c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 51.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke.

FRANC PAVŠNER,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4, nasproti c. kr. gimnaziju

se priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu v naročila na

duhovniško in civilno obleko

po poljubnem kroju, zagotavljajoč trpežno, natančno delo, uljudno postrežbo in kar možno nizko ceno.

Knjigoveznica Fr. Breskvar,

preje L. Šverljuga,

pred škofijo, št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“

se priporoča v vezanje vsakovrstnih knjig.

Molitvenike družbe sv. Mohorja po več vkup poslanih veže po primerno znižani ceni. V zalogi ima tudi za vse družbine knjige lepo izdelane platnice za knjigoveze po želji.

Opozarja tudi še na svoje krasno izvršene platnice za „Dom in Svet“, Walfov slovar itd. — Naročila na kakršnesibodi platnice izvršuje po želji ali načrtu natančno in ceno.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

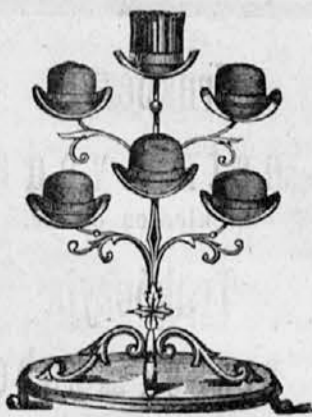
klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velepoštovanjem

J. Soklič

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljavo

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

Poštena postrežba.

Cene kakor pri razprodaji!

Cene kakor pri razprodaji!

Usojam si prečastiti duhovščini, sl. občinstvu in velespoštovanim odjemalcem uljudno naznaniti, da sem z dnem 8. februarja t. l. preselil svojo

trgovino s klobuki, čepicami in krznarskimi izdelki

iz prejšnje prodajalnice v gosp. Kirbiša hiši na Kongresnem trgu v

novi urejene prodajalnične prostore

v Wolfovi (preje Gledališni ulici) št. 5.

Ob tej priliki se priporočam vsestranski ter prosim, da se mi ohrani tekem 23 let pridobljena časteča me blagonaklonjenost sl. občinstva.

Velepoštovanjem

Anton Krejči.

Istotam je tudi trgovina s klobuki za dame.